

BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QUVCHILARNI ARIFMETIK MASALALARNI YECHISHGA O'RGATISH

U.R.Toshmatova,

Qo'qon davlat universiteti Boshlang'ich ta'lim kafedrasida katta o'qituvchisi.

DOI: <https://doi.org/10.54613/ku.v18iB.1665>

MAQOLA HAQIDA/O STATIYA

Qabul qilindi: 18-may 2026-yil

Tasdiqlandi: 21-may 2026-yil

Jurnal soni: 18-B

Maqola raqami: 12

KALIT SO'ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

masala, masala yechimi, sodda masala, murakkab masala, arifmetik masala, algebraik masala, masala shartlari, masala savoli, to'g'ri masala, teskari masala, arifmetik amallar

ANNOTATSIYA/ АННОТАЦИЯ

Matematikani o'rganishda masalalar muhim o'rin tutadi va ko'pgina didaktik masalalar o'quvchilarning so'zli masalalarni yechishlari orqali yechiladi. Qolaversa, matn mazmuniga ko'ra ko'rgazmali ko'rgazmalardan vatanparvarlik, kasbiy mahorat, iqtisod, ekologiya, mehnatsevarlik va matematikaning boshqa jihatlarini tarbiyalashda foydalanish mumkin. Matematika ta'limida so'zli masalalarning ahamiyatini hisobga olib, muammolarni yechish, yechish yo'llarini tekshirish va mavjud ma'lumotlar asosida muammo yaratish bo'yicha ba'zi uslubiy ko'rsatmalar va tavsiyalar berishga harakat qildik. Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini arifmetik masalalarni yechishga o'rgatishning nazariy va metodik asoslari yoritilgan. Matnli masalalarning matematika ta'limidagi o'rni, o'quvchilarning mantiqiy fikrlashi, mustaqil tafakkuri hamda matematik nutqini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, sodda va murakkab masalalarni yechish jarayonida o'quvchilarda arifmetik amallar mazmunini anglash, masala shartini tahlil qilish, berilgan va izlanayotgan miqdorlar orasidagi bog'lanishni aniqlash ko'nikmalarini shakllantirish masalalari ko'rib chiqilgan. Maqolada boshlang'ich ta'limda masalalar bilan ishlashning bosqichlari, xususan, tayyorgarlik mashqlari, sodda masalalardan murakkab masalalarga o'tish, murakkab masalalarni sodda qismlarga ajratish va yechimni tekshirish usullari haqida metodik tavsiyalar berilgan. O'quvchilarning "qancha ortiq", "qancha kam", "necha marta ortiq", "necha marta kam" kabi tushunchalarni anglash orqali arifmetik amallarni to'g'ri tanlash ko'nikmasi shakllanishi yoritilgan. Shu bilan birga, masalalarni teskari usulda tekshirish va topilgan natijani masala shartiga qo'yib nazorat qilish usullarining samaradorligi asoslab berilgan.

ABOUT THE PAPER

Accepted: 18 May 2026

Approved: 21 May 2026

Volume: 18-B

Paper number: 12

KEYWORDS

problem, problem solution, simple problem, complex problem, arithmetic problem, algebraic problem, condition example, problem question, correct problem, inverse problem, arithmetic operations.

ANNOTATION

Problems play an important role in the study of mathematics, and many didactic problems are solved when students solve text problems. In addition, depending on the content of the text, patriotic, professional economic, environmental, hardworking and other education can be carried out on a demonstration basis. Given the importance of textual mathematical problems in learning, we have tried to give some methodological guidelines and recommendations on how to solve problems, how to check solutions and how to create a problem based on the available data. This article discusses the theoretical and methodological foundations of teaching elementary school students to solve arithmetic problems. The role of text problems in mathematics education, the importance of developing students' logical thinking, independent thinking, and mathematical speech are analyzed. Also, in the process of solving simple and complex problems, students are considered to develop the skills of understanding the content of arithmetic operations, analyzing the condition of the problem, and determining the relationship between the given and sought quantities. The article provides methodological recommendations on the stages of working with problems in elementary school, in particular, preparatory exercises, moving from simple problems to complex ones, dividing complex problems into simpler parts, and checking the solution. The formation of students' skills to correctly choose arithmetic operations through understanding concepts such as "how much more", "how much less", "how many times more", "how many times less" is highlighted. At the same time, the effectiveness of the methods of checking problems in reverse order and controlling the results obtained by setting the conditions of the problem is substantiated.

Kirish. Matematika ta'limini amaliyotga yaqinlashtirish matematika darslarida o'quvchilarning kundalik amaliyot dasturidan matematik masalalar haqida ko'proq ma'lumot olishni anglatadi. Uzoq muddatli pedagogik kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, yosh boshlang'ich maktab o'qituvchilari matematikadan matnli masalalarni yechishda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Bu qiyinchiliklar masala matnini tahlil qilishda, murakkab masalalarni sodda masalalarga ajratishda, masala matnida yashirin arifmetik amallarni topishda va masala yechimining to'g'riligini tekshirishda kuzatiladi.

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar boshlang'ich ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish hamda ularni hayotiy vaziyatlarda bilimlarni amaliy qo'llashga o'rgatishni muhim vazifa sifatida belgilamoqda. Ayniqsa, matematika fanini o'qitishda o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini shakllantirish, ularda muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va yechim topish ko'nikmalarini rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu jihatdan arifmetik masalalarni yechishga o'rgatish boshlang'ich matematika ta'limining eng muhim tarkibiy qismlaridan biri sanaladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari matematika fanining dastlabki tushuncha va qonuniyatlarini asosan masalalar yechish jarayonida o'zlashtiradilar. Masalalar orqali o'quvchilar sonlar ustida amallar bajarishni, miqdorlar orasidagi bog'lanishlarni tushunishni, fikrni izchil

bayon qilishni hamda xulosa chiqarishni o'rganadilar. Shuningdek, masala yechish jarayoni o'quvchilarning diqqat, xotira, tafakkur, tasavvur va ijodkorlik kabi psixologik xususiyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Matnli arifmetik masalalar o'quvchilarning matematik bilimlarini real hayot bilan bog'lash imkonini beradi. Chunki masalalarda kundalik hayotda uchraydigan iqtisodiy, mehnat, ekologik, ijtimoiy va maishiy vaziyatlar aks etadi. Bu esa o'quvchilarda matematik bilimlarning amaliy ahamiyatini anglashga yordam beradi. Shu bilan birga, masalalar orqali o'quvchilarda tejamkorlik, mehnatsevarlik, tabiatga ehtiyotkorona munosabat, vatanparvarlik kabi tarbiyaviy sifatlarni shakllantirish mumkin.

Boshlang'ich ta'limda arifmetik masalalarni yechishga o'rgatish jarayoni oddiydan murakkabga tamoyili asosida tashkil etiladi. Dastlab o'quvchilar sodda masalalarni yechish orqali arifmetik amallarning mazmunini anglab oladilar. Keyinchalik esa murakkab masalalarni qismlarga ajratish, masala shartini tahlil qilish, qisqa yozuv tuzish, chizma va sxemalardan foydalanish kabi ko'nikmalar bosqichma-bosqich shakllantiriladi. Bu jarayonda o'qituvchining metodik mahorati muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar tahlili. Boshlang'ich sinflarda matematik masalalarni yechishga o'rgatish masalasi ko'plab mahalliy va xorijiy pedagogik tadqiqotlarda o'rganilgan bo'lib, ushbu yo'nalish didaktikaning muhim

tarkibiy qismlaridan biri sifatida qaraladi. Ilmiy adabiyotlarda ta'kidlanishicha, masalalar o'quvchilarda nafaqat hisoblash ko'nikmalarini, balki mantiqiy fikrlash, tahlil qilish va xulosa chiqarish kompetensiyalarini ham shakllantiradi [1, 45-b.].

O'zbekistonlik metodist olimlar ishlarida boshlang'ich matematika ta'limida matnli masalalarning o'rni alohida qayd etiladi. Xususan, masalalarni yechish jarayoni o'quvchilarda arifmetik amallar mazmunini chuqur anglash, berilgan va noma'lum miqdorlar orasidagi bog'lanishni topish hamda matematik nutqni rivojlantirish vositasi sifatida baholanadi [2, 38-b.]. Shu bilan birga, masalalar ustida ishlash o'quvchilarning mustaqil fikrlash faoliyatini faollashtirishi va ijodiy yondashuvni shakllantirishi ta'kidlanadi.

Metodik adabiyotlarda boshlang'ich sinflarda masalalarni o'rgatishning bosqichma-bosqich tizimi tavsiya etiladi. Avval sodda masalalar orqali arifmetik amallar mazmunini o'zlashtiriladi, keyinchalik esa murakkab masalalarni tahlil qilish va ularni bir necha oddiy masalalarga ajratish ko'nikmasi shakllantiriladi [3, 52-b.]. Bu jarayonda ko'rgazmalilik, modellashtirish va sxematik tasvirlardan foydalanish samarali metod sifatida ko'rsatiladi.

Shuningdek, ayrim tadqiqotlarda masalalarni yechish jarayonida o'quvchilarning xatolarga yo'l qo'yish sabablari ham tahlil qilingan. Unga ko'ra, asosiy qiyinchiliklar masala shartini noto'g'ri tushunish, berilgan ma'lumotlarni ajratib olishda qiynalish va yechimni tekshirish ko'nikmasining yetarli darajada shakllanmaganligi bilan bog'liq ekanligi aniqlangan [4, 61-b.].

Xorijiy tadqiqotlarda ham matnli masalalar o'quvchilarning matematik savodxonligini rivojlantirishda muhim vosita sifatida qaraladi. Jumladan, masalalar real hayotiy vaziyatlarini modellashtirish orqali o'quvchilarda funksional savodxonlikni shakllantirishga xizmat qilishi ta'kidlanadi [5, 27-b.]. Bu yondashuv zamonaviy kompetensiyaviy ta'lim talablariga mos keladi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinflarda arifmetik masalalarni yechishga o'rgatish nafaqat matematik bilimlarni egallash, balki o'quvchilarning intellektual rivojlanishi, mantiqiy tafakkuri va amaliy ko'nikmalarini shakllantirishda ham muhim o'rin tutadi. Shu sababli ushbu yo'nalishda metodik yondashuvlarni takomillashtirish dolzarb ilmiy-metodik muammo sifatida qaralmoqda.

Metodologiya. Mazkur tadqiqotda boshlang'ich sinf o'quvchilarini arifmetik masalalarni yechishga o'rgatish jarayoni nazariy va amaliy jihatdan o'rganildi. Tadqiqotda kuzatish, tahlil qilish, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, boshlang'ich sinf matematika darsliklari va metodik qo'llanmalar mazmuni o'rganilib, ulardagi masalalar tizimi tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida masalalarni yechish bosqichlari — masala shartini tushunish, berilgan va noma'lum miqdorlarni aniqlash, yechim rejasini tuzish, arifmetik amallarni bajarish hamda natijani tekshirish — asosiy metodik yondashuv sifatida ko'rib chiqildi. Bundan tashqari, sodda va murakkab masalalarni yechishdagi o'quvchilarning faolligi va qiyinchilik darajasi pedagogik kuzatuvlar asosida tahlil qilindi. Shu bilan birga, o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan interfaol metodlar va ko'rgazmali vositalarning samaradorligi ham o'rganildi. Tadqiqot natijalari boshlang'ich sinflarda masalalarni yechishga o'rgatish jarayonini takomillashtirishga doir metodik xulosalar chiqarishga asos bo'ldi.

Natijalar. Ko'pgina matematik masalalarni ikki xil usulda yechish mumkin. Muammolarni bunday guruhlariga bo'lish o'zboshimchalik bilan amalga oshiriladiganga o'xshaydi va muhimi, masalaning qanday yechilishi emas, balki uning o'quvchilar uchun oson va tushunarli tarzda qanday yechilishidir.

Boshlang'ich ta'limda masalalarni yechish oddiydan murakkabga bosqichma-bosqich o'tishdir (oddiy masalalarni yechishdan murakkab masalalarni yechishgacha).

Oddiy masalalarni yechish birinchi sinf o'quvchilarining matematik tafakkurining birinchi bosqichidir, bu bosqichda o'qituvchining o'quvchilarga matematik masalalarni yechishni o'rgatishdagi asosiy vazifasi bolalarning mavjud matematik bilimlariga asoslanib, arifmetik amallarning ma'nosini va ularning xususiyatlarini ochib berishdir. Bu vazifa fikrlar ketma-ketligini mantiqiy ravishda yo'naltirishni talab qiladi.

Boshlang'ich maktab o'quvchilariga masala tushunchasini o'rgatishdan oldin tayyorgarlik ishlari olib borilishi kerak. Ushbu tayyorgarlik ishlari birinchi sinf matematika darsligida keng yoritilgan. Bunday masalalar quyidagilarni o'z ichiga oladi: har bir natural sonning komponentlarini topish; natural sonlarni taqqoslash; narsalarni ularning xususiyatlari bo'yicha tasniflash. Qo'shish va ayirish qancha ko'p degani? Qancha kam degani? O'z savollariga javob topishga misollar.

Agar matematika darsligiga nazar tashlasak, 36-betdan boshlab, to'g'ridan-to'g'ri berilgan miqdorlarga asoslangan masalalar mavjud.

Keyingi o'qish bosqichida rasmlar, chizmalar va sonli ifodalarga asoslangan masala yaratish uchun ko'plab vazifalar mavjud.

O'quvchilar: Qancha kam? Qancha ko'p? Necha marta ko'p? Va necha marta kam? Kabi vazifalarni bajarar ekan, ular savollari ortida yashiringan arifmetik amallarni tushunish orqali masalani yechish uchun ishlatiladigan sonli ifodani topish ko'nikma va qobiliyatlarini rivojlantiradilar.

Masalalar bilan ishlashning keyingi bosqichlarida, masalani matnini tahlil qilish orqali, ular uning ikki qismdan iborat ekanligini va berilgan miqdorlar bilan topilishi kerak bo'lgan miqdor o'rtasida bog'liqlik borligini anglaydilar. O'quvchilar oddiy masalalarni yechish uchun yetarli ko'nikma va qobiliyatlarga ega bo'lgach, ular asta-sekin murakkabroq masalalarni yechishga o'tadilar.

Murakkab masalalar bilan ishlashning ushbu birinchi bosqichida o'qituvchi o'quvchilarga oddiy va murakkab masalalar o'rtasidagi farqni, oddiy masalalardan murakkab masalani qanday yaratishni, murakkab masalani oddiy masalalarga ajratishda qiyinchiliklarni qanday yengib o'tishni, har bir oddiy masala ustida ishlash ketma-ketligini va sozlamalarni topishni va nihoyat yechimning to'g'riligini tekshirishni qanday o'rgatadi.

Boshlang'ich matematika o'quv dasturidagi murakkab masalalar ikkinchi sinfdan boshlab o'quvchilarga o'rgatiladi.

Ikkinchi sinf o'quvchilari matematika darsining 28-betidagi 8-masala orqali matnga asoslangan matematik masala tushunchasi bilan tanishadilar. Keling, bunga e'tibor qarataylik.

1-masala. Bir oila bodringga qaraganda 29 kg karam, 9 kg kam bodring va 12 kg ko'proq pomidor tuzladi. Necha kg tuzlangan pomidor? O'qituvchi avval masalani sonli tarzda tasvirlaydi va o'quvchilarga bu murakkab masala ekanligini, chunki uning yechimi ikkita arifmetik amalni talab qilishini va har bir amal uchun bitta oddiy masala tuzish mumkinligini aytadi.

Berilgan:

1. Hammayoq - 29 kg

2. Bodring - 9 kg kamroq

3. Pomidor - 12 kg dan ortiq

Yechim: $(29 - 9) + 12 = 20 + 12 = 32$ (kg)

Agar bu murakkab masalani oddiy masalalarga ajratsak, quyidagilarni olamiz:

Birinchi qadam: Agar uyda 29 kg yoki undan kam bodring bo'lsa, nechta kg tuzlangan bodring bor? Yechim: $(29 - 9) = 20$ (kg)

Ikkinchi qadam: Agar uyda 20 kg bodring va 12 kg dan ortiq tuzlangan pomidor bo'lsa, nechta kg tuzlangan pomidor bor?

Yechim: $20 + 12 = 32$ (kg)

O'qituvchi bolalarga berilgan masalani oddiy masala bilan qanday bo'lish va qo'shishni, shuningdek, og'zaki tilimizga mos keladigan "katta" va "qanchalik katta" tushunchalaridan foydalanib, sonli ifodalarni qanday tuzishni ko'rsatishi kerak.

Shuni ham ta'kidlash kerakki, o'quvchilar murakkab masala yechimini topish oddiy masalalar ketma-ketligiga bog'liqligini va birinchi navbatda ikkinchi masala ustida ishlash kerakligini tushunishlari kerak.

Keyingi bosqichlarda uch yoki to'rtta oddiy masaladan iborat murakkab masalalarni yechish boshlang'ich matematika darsliklarida keng yoritilgan. Masalalarni o'rganishda asosiy vazifalardan biri masalaning to'g'riligini tekshirish, ya'ni yechimning to'g'riligini tekshirishdir. Masalalarni yechish o'qituvchi va o'quvchi uchun bir xil darajada muhimdir, shuning uchun ular o'zlarini nazorat qila oladilar. Masala yechimlarini tekshirishning bir necha usullari mavjud, ulardan ikkita kirish matematika darslarida keng qo'llaniladi. Keling, ushbu usullar bilan tanishib chiqamiz.

1-usul. To'g'ri masalani yechishda, biz topilgan javob mavjud son deb faraz qilib, masalani tuzamiz va berilgan aniq sonlardan biri berilgan masalaning teskarisi bo'lgan noma'lum sonidir. Agar teskari masalani yechishda olingan qiymat to'g'ri masaladagi qiymatni bersa (qo'yilgan savolga qarab), u holda berilgan to'g'ri masala to'g'ri deb hisoblanadi va qayta ishlanadi.

2-usul. Bu yechimni masalaga qo'yish orqali yechimning to'g'riligini tekshirish usuli.

Ikkinchi usul yechimning to'g'riligini tekshirishning eng oddiy usullaridan biridir: topilgan javobni noma'lumga qo'yish.

Masala yechimini tekshirishning birinchi usuliga misol keltiraylik.

2-masala. Agar guruchning 28% maydalangan bo'lsa, 144 kg guruch olish uchun necha kg guruchni maydalash kerak?

Masala proporsiya yordamida yechamiz. Agar 144 kg guruch ishlab chiqarish uchun x kg kerak bo'lsa, unda 144 kg guruch x kg guruchning 72% ni tashkil qiladi (chunki $100\% - 28\% = 72\%$).

Yuqoridagilardan quyidagi nisbatlarni olishimiz mumkin.

72% 144 kg

100% x kg

Bundan kelib chiqadi:

$X * 72 = 144 * 100$

$$X = 144 * 100/72 = 2 * 100 = 200 \text{ (kg)}$$

Demak, 144 kg guruch ishlab chiqarish uchun 200 kg maydalanmagan guruch maydalanishi kerak.

Keling, buni aniqlay olamizmi yoki yo'qmi, ko'rib chiqaylik.

Agar masala bayoniga diqqat bilan qarasaq, ikkita miqdor borligini ko'ramiz: 28% va 144 kg. Bu miqdorlarning ikkalasi ham (uning yechimini tekshirishdagi o'rni noma'lum) ma'lum emas deb faraz qilsak, topilgan yechimni masala o'rni ma'lum miqdor sifatida olamiz va yangi masalani, ya'ni berilgan masalaning teskarisini tuzamiz.

2-masala. (teskari holat)

Agar 200 kg qayta ishlanmagan guruch 144 kg guruch hosil qilsa, bu necha foizga teng?

Biz masalani yechish uchun yana bir nisbatdan foydalanamiz.

200 kg 100%

144 kg x%

Unda $200x = 144 \times 100$ $X = 144 \times 100/200$; $x = 72$

Bu shuni anglatadiki, 144 kg guruch 200 kg guruchning 72% ni tashkil qiladi. Muammo to'g'ri yechilgan, chunki masalaning 72% topilgan.

Muhokama. Boshlang'ich sinflarda arifmetik masalalarni yechishga o'rgatish jarayoni o'quvchilarning matematik savodxonligini shakllantirishda asosiy o'rin tutadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, matnli masalalar bilan ishlash o'quvchilarning nafaqat hisoblash ko'nikmalarini, balki mantiqiy fikrlash, tahlil qilish va xulosa chiqarish qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. Shu sababli masalalarni yechish jarayoni oddiy amaliy mashq emas, balki o'quvchilarning intellektual rivojlanishiga xizmat qiluvchi muhim pedagogik faoliyat hisoblanadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarda eng ko'p uchraydigan qiyinchiliklar masala shartini to'liq tushunmaslik, berilgan va noma'lum miqdorlarni ajratib ololmaslik hamda yechim jarayonini ketma-ketlikda

tashkil eta olmaslik bilan bog'liq. Bu holat, asosan, masalalar ustida ishlashning tizimli va bosqichli tashkil etilmaganligi bilan izohlanadi. Shu bois o'qituvchi har bir bosqichni aniq rejalashtirishi va o'quvchilarga yo'naltirilgan yordam ko'rsatishi zarur.

Shuningdek, tadqiqot davomida interfaol metodlardan foydalanish, masalan, muammoli vaziyatlar yaratish, guruhli ishlash va vizual vositalar (chizma, jadval, sxema)dan foydalanish o'quvchilarning faolligini sezilarli darajada oshirishi aniqlandi. Ayniqsa, masalani qismlarga ajratib yechish usuli o'quvchilarning murakkab masalalarni osonroq tushunishiga yordam beradi.

Masalalarni tekshirish bosqichi ham muhim ahamiyatga ega bo'lib, u o'quvchilarda o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmasini shakllantiradi. Yechimni teskari masala orqali yoki natijani shartga qo'yish orqali tekshirish usullari o'quvchilarning mustaqil fikrlashini mustahkamlaydi va xatolarni kamaytiradi.

Boshlang'ich sinflarda arifmetik masalalarni yechishga o'rgatish jarayonini takomillashtirish o'quvchilarning matematik kompetensiyasini rivojlantirish bilan birga, ularning hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini ham kuchaytiradi.

Xulosa. Matnli masalalarni yechish talabalarning matematik til ko'nikmalarini yaxshilaydi. Matematik fikrlash, matematik tafakkur va intellekt rivojlanadi. Bu dastur misollari yordamida arifmetik amallar va ularning xususiyatlarini tezda tushunish imkonini beradi. Matematika o'quvchilarni kundalik amaliy mashg'ulotlarga jalb qilish imkoniyatini beradi, bu esa o'z navbatida ularning matematikani o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Yuqoridagilardan tashqari, matematika darslarida matnli masalalarni yechish orqali o'quvchilarning muammoga qarab vatanparvarlik, iqtisodiy, ekologik, kasbiy va boshqa qarashlarini rivojlantirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullaeva B. va boshq. Matematika. – Toshkent, 2014. – 120 b.
2. Hamidova N. va boshq. Matematika. – Toshkent, 2007. – 136 b.
3. Jumayev M. E. va boshq. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish texnikasi. – Toshkent, 2005. – 184 b.
4. Stoilova L. P. va boshq. Boshlang'ich matematika kursi asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 1991. – 210 b.
5. O'zbekiston ovozi. Ijtimoiy-iqtisodiy gazeta. №3, 2020-yil 3-mart, bosh maqola. – 2–3 b.
6. Axmedov M. va boshq. Matematika. 1-sinf darsligi. – Toshkent: Turon, 2019. – 96 b.
7. Abdurahmonova A. va boshq. Matematika. 2-sinf darsligi. – Toshkent: Yangiyo'l poligrafiya xizmati, 2018. – 112 b.
8. Toshmatova U. R. Matematika va uni o'qitish metodikasi (2-qism). – Qo'qon: Yosh hunarmandlar uyi davlat muassasasi nashriyoti, 2026. – 240 b.
9. Jumayev M. E., Tadjiyeva Z. G. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2005. – 312 b.

10. Jumayev M. E. Boshlang'ich matematika nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: Turon-Iqbol, 2010. – 320 b.
11. Alixonov S. Matematika o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2004. – 288 b.
12. Nazarov X., Eshqobilova G. Matematika o'qitish metodikasi. – Samarqand, 2022. – 196 b.
13. Bikbaeva N. U., Sidelnikova R. I., Adanbekova G. A. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1996. – 240 b.
14. O'rinbayeva L. va boshq. Matematika (1-sinf darsligi). – Toshkent: RTM, 2021. – 160 b.
15. Ahmedov M. va boshq. 1-sinf matematika darsligi. – Toshkent: O'zinkonsentr, 2003. – 96 b.
16. Tadjiyeva Z. G. Boshlang'ich sinflarda fakultativ darslarni tashkil etish. – Toshkent, 2005. – 68 b.
17. Mirzaliyeva G. A. Boshlang'ich sinf matematika darslarida masalalar yechish bosqichlari. – ERUS, 2023. – 324–328 b.